

Вступ

«Річник Руской Бурсы 2018» продолжат започаткуваны влонішнім чыслом інноваціі, які спрычынены былі головні полным достосуваньом часопісу до стислых норм науковых выдавецтва, а тіж деякыма мериторичныма прынцыпамі. Опрацували сме адже зас вполні монографічне чысло, в тым році посвячэне другій серед найасновнішых в лемківскій спільнотавій памяці подіі, якой 100. річниця прыпала на 2018 р. – Рускій Народній Рэспубліці Лемків, котрой пачаткі одношэны сут до всенароднго вічэ во Фльорінці з 5 грудня 1918 р. Цілыі 2018 рік в лемківскій спільноті посвячэныі был тым подіям, а завершыньом з тым повязаных целебрацііх мало быті поставліня каменя з пропаят-ном таблицьом в місці, де проходило перед 100 рокамі фльорінське вічэ. Камін не остал поставленыі з огляду на невыданя на тото згоды так костельныма (памятник мал найті ся в місці прыналежныі тепер римокаатолицькому Костелові), як і світскыма (Інстытутом Народовой Памяті) інстытуцыямі. Єднак сімвалічне вічэ на стосовным місці во Фльорінці было проведэне, прыготовлена табліця остала заступчо вмурувана в будынку Руской Бурсы в Ёрліцях, де тіж проходили дальшы упаятняючы торжэства, описаны і зілюструваны в часті *Рецензіі і справозданя*.

Ціле чысло в кождій зо своїх часті, які традыціынні заховуэме од першого чысла «Річника...», вміщат тексты посвячэныі подіям з рокаів 1918-1921. Єдыным вынятком сут гэв рецензіі, бо адносят ся оні до кніжок

выданых в 2017 р., з котрых една темово вяже ся з проблематыком вло-нишнього чысла, а друга не аж так далеко одходит од подій і місц, яким посвячае сес «Річник...», бо ест она монографійом сусідуючой з Фльоринком Білцаревы, в якій проходило тіж вельо важных подій в час лемківского самостановліня. Хоц на початку были сме міцно скептычны што до можности скомплетуваня полного монографічного чысла посвяченого не аж так часто досліджаній темі, то в ефекті повело ся того аж з наддатком. Была то нагода до мобілізації для істориків, політологів, культурознавців, до похыліня ся над ретельні опрацуваном Богданом Горбальом перед понад 20 роками темом (в книжці: *Działalność polityczna Łemków na Łemkowszczyźnie 1918-1921*, Wrocław 1997) і одслоніня ей новых обшыри, перспектив пізрія, фактів.

Во вступній статі Редакторка, послугуючы ся концепційом місця памяти Піера Норы, присмотрює ся діяню в просторі лемківской памяти і достоменности фльориньского місця як такого, з його персональным, подійовым, назвовым, символічным выполніньом. Хоц Фльоринка символізує тоты події з лемківской історії, якы зараховує ся до героічных і славных, то єднак ей фінал неодлучно вписує ся в меншыновий дискурс згашеной надії, несполніня, задушыня свободы і волі.

Барз цінном частю сесой публікації, сут, як все, *Документы*. Завдякы офірному заангажуваню дра габ. Анджея Зембы в приготовліня монографічного чысла «Річника...», могли сме помістити в тій части 20 документів, ілюструющих ріжны перспективы однесіня і насвітліня подій, ідей, концепцій, якы ближе або дале повязаны были з тым, што ся діяло на Лемковині в роках 1918-1921. Земба не лем нашол, упорядкувал, але тіж однюс ся до тых документів в обшырным і інформаційні сутьовым вступі.

Згідно з науковим характером нашого часопису, найобшырнійшом і найбарже значучом його частю ест *Дискурс*. Поміщає в ним 6 авторских статей, мериторичні повязаных з Руском Народном Республиком і, традиційні, тлумачыня клясичного для загальноєвропейской гуманістычной думкы тексту.

Статья Даміяна Новака ма дати загальний нарыс розвита і діів села Фльоринка на основі архівных материялів, якы односят ся предо вшыткым до діів фльориньских парафій. Хоц вказало ся, же документів до історії того села не ест доступных так вельо, як бы мож ся сподівати, автор статі постарал ся представити можливі полну документацию того, што повязане было з фунгуваньом парафій протягом століть.

Опублікована в оригінальній англійській мовній версії стаття проф. Павла Роберта Магочого о змінюючомуся порядку світа в серединній Європі по закінчюю I світової війни, в контексті чого ввошли на арену історії тіж Карпатскы Русины, єст выокремєным з його книжки *With Their Backs to the Mountains: A History of Carpathian Rus' and Carpatho-rusyns* стосовным проблемово розділом.

Кус подібні ма ся справа зо статьом клясика ведучой в сесым «Річнику...» теми, дра Богдана Горбаля. Переслал він нам статю, яка была опрацьована і переведена на польскій язык гідні років скорше, але фактычні не была іщы нигде публікована. Єст она синтезом книжки того автора *Działalność polityczna Łemków na Łemkowszczyźnie 1918-1921*, яку він сам попередил уактуальняючым того, што было досліджене перед двадцятьома роками, переглядом стану досліджынь по тым часі. Редакції науковий позбавленого приписів тексту основного піднял ся др Пшемислав Мазур.

Заміщає тіж в «Річнику...» статю, яка односит ся до паралельных до лемківскых подій доконуючых ся серед Русинів по полудньовій страні Карпат. Знаты, же лемківскы діяче стисло співпрацьовали з русиньскыма і мали спільны концепції неподіленої Карпатской Руси. Ріжны політычны опції і концепції, які розвивали ся серед Русинів в роках 1918-1919 представлят в своїй статі проф. Петер Шворц.

Проф. Земба збогатил сесе чысло «Річника...» не лем цінным опрацьованьом документів, але і поглядовом статьом, в якій піднял пробу інтерпретації подій на Лемковині з років 1918-1921 з медженародной перспектывы.

Роля дра Пшемислава Мазура тіж не звела ся лем до науковий редакції тексту Горбаля. В своїй статі проводить він політологічну аналізу того, што діяло ся на Лемковині по I світової війни і прибує дати одповідци тзв. Фльориньска Республика выполняла критерії державности.

Част *Дискурс* заперат споминає уж тлумачыня статі Пієра Норы *Медже памятю а історийом: Les lieux de Mémoire*, в якій автор вказує суть концепції вміщеної в понятя місця памяти.

Виполніня части *Інспірації* адекватным до ведучой теми «Річника...» змістом завдячає тым разом не студентам російской філології з русиньско-лемківскым языком, в 2017 р. бо тота спеціальніст остала заперта, але участникам конкурсу оголошеного през нашу Редакцію на найліпшый текст розправляючий о подіях 1918-1921 років. Конкурс

оголошений был завдякы інспірації лемківського філантропа-донатора, якій зафундувал нагороду за 3 першы місця (вартат спомнути, што тот донатор уфундувал тіж пропамятну таблицю). Скеруваний был головні до учеників, якы вчат ся лемківського языка, але могла брати в ним участ і старша молодеж, яка пише в тым языку. В ефекті зыскали сме до публікації два інтересуючы тексты (третього не публикуеме, бо в гідній ступени повторювал він того, до чого односят ся науковы статі), але тіж підвыснену мотивацію до познаваня лемківської історії і писаня текстів по лемківскы.

Остатня част, *Рецензії і справзданя*, остала уж покус запрезентувана. Окрем рецензий *Книгы Білцаревы* і *Syrory z ріоіупи* находить ся в ній репортерска реляція з подій, якы завершали целебруваня в 2018 р. памяти Руской Народовой Республики Лемків і проходили во Фльоринці і в Рускій Бурсі в Горлицях.

Вартат тіж звернути увагу на невелику зміну орфографічної норми, яка обовязує в публикуваных гев лемківскоязычных текстах. Єст она ефектом усталінь Орфографічної Комісії, принятых на двох ей посіджынях в квітні і червці 2018 р. Не творят они новой орфографічної норми, лем коригуют обовязуючу в принятым за *Граматыком лемківського языка* авторства Генрика Фонтаньського і Мирославы Хомяк, опублікуваном в 2000 р., правописі. Односят ся они головні до недопрецизуваных, неконсеквентных, поминеных, неумотывуваных орфографічных принципів. Їх выказ найде ся во вступі до *Контекстуального словника лемківського языка*.

Олена Дуць-Файфер

Краків, 10.12.2018 р.